

คู่มือการคัดกรอง ดูแลช่วยเหลือ บำบัด ติดตาม
การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

โดย

นางกานต์พิชชาภัทธ์ คนสมบุรณ์
ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา ระดับ ปฏิบัติการ

กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑
กระทรวงศึกษาธิการ

Mr. kanphitchaphat konsomboon

E-mail : kankon๙๙๑@gmail.com

โทร ๐๙๑ ๙๕๓๕๑๑๘

สารบัญ

เรื่อง “คู่มือการคัดกรอง ดูแลช่วยเหลือนักเรียน บำบัด ติดตาม การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา พ.ศ. 2564	หน้า
คำนำ	ก
การมีส่วนร่วมของครอบครัว	1
การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคีความร่วมมือ	2
เครือข่ายภาคีความร่วมมือควรมีส่วนร่วมในระบบการติดตาม และช่วยเหลือ นักเรียน	2
สรุป การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 5 ด้าน	3-4
Flow Chart การดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	5
Flow Chart กระบวนการดำเนินงานส่งค่อนักเรียนเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียน นักเรียนกลุ่มเสี่ยง	6
Flow Chart การติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	7
Flow Chart รูปแบบกิจกรรมติดตาม/พฤติกรรมนักเรียน	8
แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียน	9
แบบการดำเนินงานแก้ไขปัญหา	10
แบบรายงานผลการดำเนินงานกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ จำแนกตามลักษณะปัญหาของนักเรียน	11
แบบรายงานวิเคราะห์สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา (นร.กลุ่มเสี่ยง)	12

การมีส่วนร่วมของครอบครัว

กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน	กลุ่มเฝ้าระวัง	กลุ่มบำบัด
1. โปรแกรมดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามวัย(ส่งเสริมป้องกัน) 2. การสังเกตและเฝ้าระวัง ปัญหา - ร่วมประชุม - ร่วมประเมิน - สังเกตพฤติกรรม 3. ร่วมสนับสนุนกิจกรรม เครือข่ายโรงเรียน 4. สนับสนุนการพัฒนาการ เรียนการสอนของสถานศึกษา	1.ประเมินปัญหา - รับรู้ - ยอมรับ - ร่วมประเมิน 2. ร่วมโปรแกรมดูแลช่วยเหลือ 3. เฝ้าระวัง - เปลี่ยนความคิด - เปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การ เปลี่ยนบรรยากาศในครอบครัว - สังเกตพฤติกรรมหรือประเมิน ร่วมกันกับครู	1.ประเมินปัญหา - รับรู้ - ยอมรับ - ร่วมประเมิน 2. ช่วยเหลือเบื้องต้น - เปลี่ยนความคิด - เปลี่ยนพฤติกรรม นำเข้าสู่การ เปลี่ยนบรรยากาศในครอบครัว 3. ร่วมโปรแกรมช่วยเหลือ 4. การติดตามดูแลต่อเนื่อง - สังเกตพฤติกรรมหรือประเมิน ช่วยกัน กับครู/อื่นๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคีความร่วมมือ

กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน	กลุ่มเฝ้าระวัง	กลุ่มบำบัด
1. ดำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง - ตรวจตราพื้นที่จุดเสี่ยง 2. สาธารณสุข - ศึกษาวิเคราะห์ความ ต้องการช่วยเหลือของ สถานศึกษา เช่น สื่อความรู้ องค์ความรู้ นวัตกรรมต่างๆ - ให้การสนับสนุนตาม ขอบเขตและสอดคล้องต่อ ความต้องการของสถานศึกษา - สุ่มตรวจปัสสาวะ - รมรงค์ให้ร่วมสนับสนุนเกิด การจัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น To be number one	1. ดำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง - ตรวจตราจุดเสี่ยง 2. สาธารณสุข - ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการ ช่วยเหลือของสถานศึกษา - ตรวจปัสสาวะ - ร่วมวินิจฉัยวิเคราะห์ประเมิน ปัญหาและให้การช่วยเหลือ เบื้องต้น - ที่ปรึกษาและสนับสนุน 3. ชุมชน -ช่วยส่งเสริมกิจกรรมทุก ประเภทของสถานศึกษา 4. ผู้นำทางศาสนา	1. ดำรวจ ทหาร ฝ่ายปกครอง - ตรวจตราพื้นที่จุดเสี่ยง - ดาเนินคดี ในกรณีพบพหาคัด กฎหมาย 2. สาธารณสุข - รับการส่งต่อกรณีมีปัญหา รับเข้ามาโปรแกรมบำบัดฟื้นฟู - ดาเนินการส่งกลับ - ดาเนินการช่วยเหลือและ ติดตามประเมินผลตามระบบที่ กำหนดไว้ - ที่ปรึกษาและสนับสนุน 3. ชุมชน -ช่วยส่งเสริมกิจกรรมทุก

- ฝึกอบรมและสนับสนุน 3. ชุมชน - ช่วยส่งเสริมกิจกรรมทุก ประเภทของสถานศึกษา 4. ผู้นำทางศาสนา - ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	- ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม 1	ประเภทของสถานศึกษา 4. ผู้นำทางศาสนา - ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม
---	--------------------------------	---

เครือข่ายภาคีความร่วมมือควรมีส่วนร่วมในระบบการติดตาม คุณนักเรียน ดังนี้

กลุ่มสร้างภูมิคุ้มกัน	กลุ่มเฝ้าระวัง	กลุ่มบำบัด
ครอบครัว 1. ติดตามร่วมประเมิน /สังเกตพฤติกรรม 2. ติดตามผลการเรียน 3. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการ ติดตามดูแลช่วยเหลือตาม ระยะเวลาที่กำหนด 4. สนับสนุนกิจกรรมการกา ติดตาม	ครอบครัว 1. ติดตาม ร่วมประเมิน/สังเกต พฤติกรรม 2. ติดตามผลการเรียน 3. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการ ติดตามดูแลช่วยเหลือตาม ระยะเวลาที่กำหนด 4. สนับสนุนกิจกรรมการติดตาม	ครอบครัว 1. ติดตาม ร่วมประเมิน /สังเกตพฤติกรรม 2. ติดตามผลการเรียน 3. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการ ติดตามดูแลช่วยเหลือตาม ระยะเวลาที่กำหนด 4. สนับสนุนกิจกรรมการติดตาม
เครือข่ายภาคีความร่วมมือ 1. ช่วยกันกับครู/อื่นๆ ในการ ติดตามดูแลช่วยเหลือตามที่ได้ ได้รับการร้องขอหรือตาม ระบบตามระยะเวลาที่กำหนด 2. สนับสนุนรูปแบบกิจกรรม การติดตาม	เครือข่ายภาคีความร่วมมือ 1. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการ ติดตามดูแลช่วยเหลือตามที่ได้ ได้รับการร้องขอหรือตามระบบตาม ระยะเวลาที่กำหนด 2. สนับสนุนรูปแบบกิจกรรมการ ติดตาม	เครือข่ายภาคีความร่วมมือ 1. ช่วยกันกับครู/อื่นๆในการ ติดตามดูแลช่วยเหลือตามที่ได้ ได้รับการร้องขอหรือตาม ระบบตามระยะเวลาที่กำหนด 2. สนับสนุนรูปแบบกิจกรรม การติดตาม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต ๑

สรุป การจัดทำคู่มือการคัดกรอง ตูแผล บำบัดฟื้นฟู ติดตามในระบบสถานศึกษา ประจำปี ๒๕๖๔

๑. ด้านการป้องกัน

-วัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันผู้เสพหน้าใหม่

-กิจกรรม

๑. อบรมให้ความรู้
 ๒. บูรณาการทุกกลุ่มสาระในห้องเรียน
 ๓. ประชาสัมพันธ์และสื่อรณรงค์
 ๔. สร้างแกนนำนักเรียน
 ๕. กีฬาด้านยาเสพติด
 ๖. พาพ่อเลิกบุหรี่
 ๗. เพื่อนช่วยเพื่อน
 ๘. ภาศึเครือข่าย ชุมชน ผู้ปกครอง ครู ตำรวจ พมจ. รพ.สต.
- โครงการ ๑ ตำรวจ ๑ โรงเรียน (ครู D.A.R.E.)
- ศูนย์คัดกรอง นักเรียน รพ.พช.
- ศอ.ปส.จ.พช.
- งบประมาณ
- โรงเรียน/สพป.พช.๑/สพฐ.

๒. ด้านการคัดกรอง/ค้นหา

-วัตถุประสงค์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มนักเรียนโดยแบ่งระดับออกเป็น ๕ กลุ่มเป้าหมาย

๑. กลุ่มเสี่ยง
๒. กลุ่มเสี่ยงเฝ้าระวัง
๓. กลุ่มเสี่ยง/ติดตาม/ออกกลางคัน
๔. กลุ่มเสี่ยงสารเสพติด
๕. กลุ่มเสพติด/ค้า

-กิจกรรม

๑. ครูที่ปรึกษา/ครูเวร/ครูฝ่ายปกครอง
 ๒. ครูประจำชั้น
 ๓. การเยี่ยมบ้านนักเรียนรายบุคคล
 ๔. คลินิกเพื่อนรัก
 ๔. รายงานการใช้สารเสพติดในสถานศึกษาในระบบ CATAS , NISPA
 ๕. ศูนย์คัดกรองนักเรียน รพ.พช.
 ๖. ภาศึเครือข่าย ศอ.ปส.จ.พช. /รพ.สต./ตำรวจ/ทหารบกที่๓๖/ป้องกันอำเภอ/จังหวัด
- งบประมาณ
- โรงเรียน /สพป.พช.๑/สพฐ. / ศอ.ปส.จ.พช. /รพ.พช.

๓. ด้านการบำบัด

-วัตถุประสงค์ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

-กิจกรรม

๑. ในสถานศึกษาควบคุม กำกับ ดูแล โดยครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น และคณะกรรมการ

-กลุ่มหมอน้อย

-กลุ่มนางฟ้า

-กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

๒. นอกสถานศึกษา

-ส่งศูนย์ยาเสพติดเพชรบูรณ์ ตามกระบวนการ

-ค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- รพ.พช.

-งบประมาณ

โรงเรียน /สพป.พช.๑/สพฐ. / คอ.ปส.จ.พช. /รพ.พช.

๔. ด้านติดตาม/ประเมินผล

-วัตถุประสงค์ เพื่อติดตามพฤติกรรมดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

-กิจกรรม

๑. ออกติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครั้งที่ ๑ ภายใน ๑๕ วัน เพื่อสังเกตพฤติกรรมและ

๒. ออกติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครั้งที่ ๒ เพื่อให้ความช่วยเหลือตามสภาพจริง

๓. ออกติดตามนักเรียนที่มีปัญหา ครั้งที่ ๓ เพื่อปรับทัศนคติ โดยสอดแทรกกิจกรรม

-เครือข่าย

๑. คอ.ปส.จ.พช.

๒. พมจ.

๓. ศาลเยาวชน

๔. แรงงาน

๕. สถานพินิจ

-งบประมาณ

โรงเรียน/สพป.พช.๑/สพฐ./คอ.ปส.จ.พช./รพ.พช.

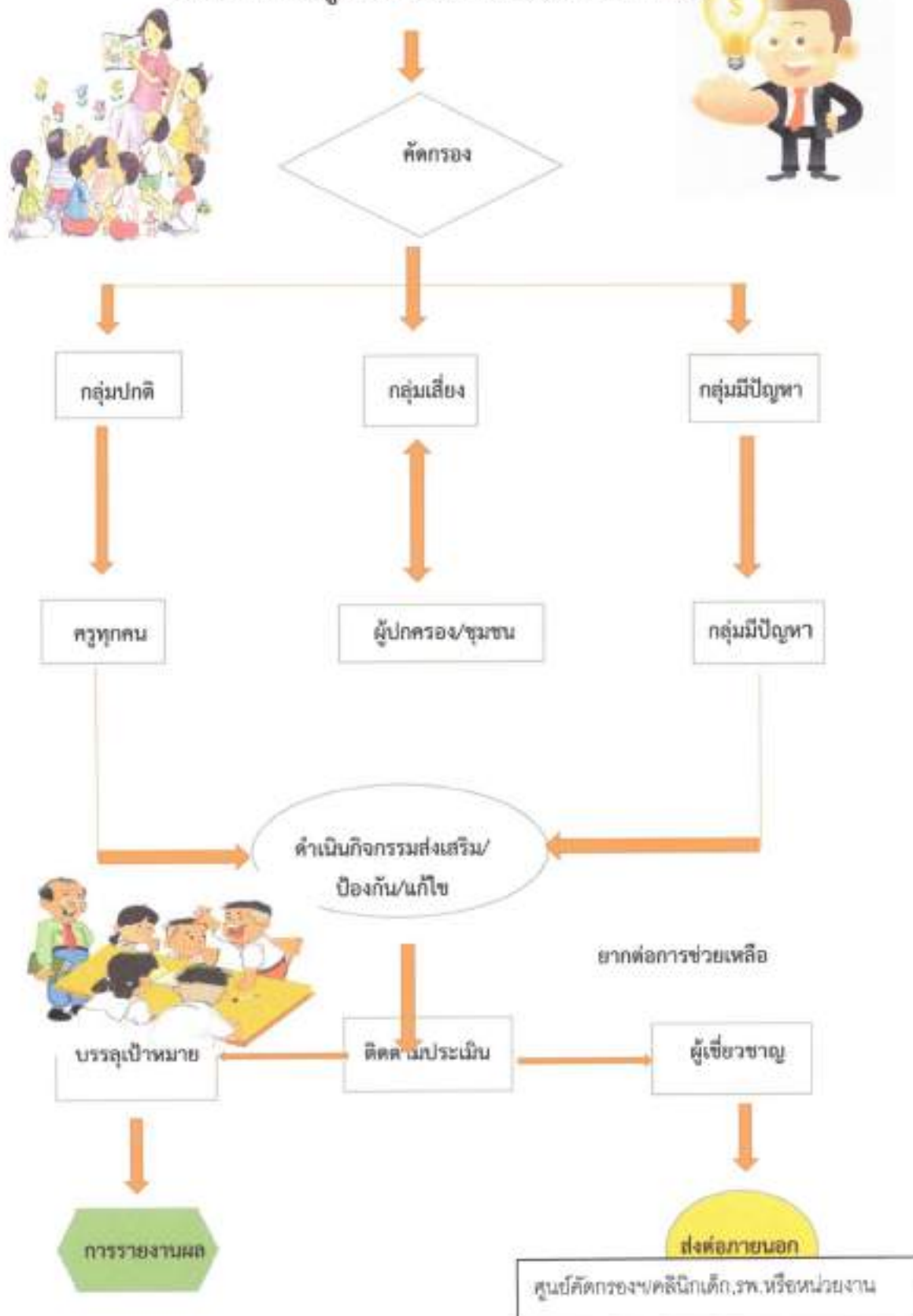
สิ่งแวดล้อม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1

แผนภูมิการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

คณะทำงานครูที่ปรึกษา/แนะแนว/ฝ่ายปกครอง

แผนภาพแสดงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มเสี่ยง
การส่งต่อนักเรียน

รับนักเรียนต่อจากครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

ให้การปรึกษา/ช่วยเหลือ

ส่งต่อภายใน

พฤติกรรม

ดีขึ้น

ส่งกลับครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
ให้ดูแลช่วยเหลือต่อไป

ไม่ดีขึ้น

ประชุมปรึกษารายกรณี
(Case Conference)

พฤติกรรม

ดีขึ้น

ไม่ดีขึ้น/ยากต่อการช่วยเหลือช่วยเหลือ

ส่งต่อภายนอก

ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

แผนภูมิแสดงการติดตามนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

กระบวนการติดตาม

คู่ขนานไปพร้อมกัน

ระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

ตลอดปีการศึกษา

ติดตามดูแลพฤติกรรมนักเรียน

ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

เสริมสร้างกำลังใจให้เกิด
ความเข้มแข็ง

ให้คำแนะนำนักเรียน
และครอบครัว

โดยประสานงานกัน

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สถานพินิจ / ตร./ รพ.สต./บ้านฟ้าใส/พมจ.

ชุมชน

ร้านค้า/ อสม.กำนัน/มพญ./ผู้นำท้องถิ่น

แบบแผนภูมิแสดงรูปแบบกิจกรรมติดตาม

รูปแบบกิจกรรม

ประเมินสภาพร่างกาย จิตใจ สังคม

1. ให้คำปรึกษาตามสภาพของปัญหา
2. ให้กำลังใจ
3. การสัมภาษณ์รายบุคคล/รายกลุ่ม เพื่อสร้างแรงจูงใจ
4. เสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กและแลเยาวชนในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
5. การติดตามดูแลช่วยเหลือ ทางด้านสังคม เช่น

-กิจกรรมการฝึกทักษะอาชีพ
สร้างรายได้เสริม
-กิจกรรมด้านกีฬา
-กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
-กิจกรรมการศึกษา
-กิจกรรมชมรม ต่าง ๆ

ติดตามความก้าวหน้า ของพฤติกรรม/ติดตาม การเฝ้าระวังและประเมินผล

1. การสังเกต
2. แบบประเมินชิ้นงาน
3. การพูดคุยซักถาม สัมภาษณ์
4. ติดตามโดยใช้ระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในโรงเรียน

แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียน
(สำหรับนักเรียนที่เสี่ยง / มีปัญหา ด้านต่างๆ)

ความเสี่ยง / ปัญหาของนักเรียน

1. ด้านการเรียน

คือ.....
.....

2. ด้านสุขภาพ

○ ร่างกาย คือ
.....

○ อารมณ์ คือ
.....

○ ความประพฤติ คือ.....
.....

○ ความสัมพันธ์กับเพื่อน คือ
.....

3. ด้านครอบครัว

○ เศรษฐกิจ คือ
.....

○ การคุ้มครองนักเรียน คือ
.....

4. ด้านอื่นๆ

○ สารเสพติด คือ
.....

○ เทศ คือ
.....

○ เกม คือ
.....

แผนการแก้ไขปัญหา

○ ให้คำปรึกษา / สัมภาษณ์ เกี่ยวกับเรื่อง.....
.....

○ จัดกิจกรรมในห้องเรียน โดย
.....

○ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดย
.....

○ จัดกิจกรรมซ่อมเสริม โดย
.....

○ จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดย
.....

○ ติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง โดย
.....

ผลการดำเนินงานกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ที่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ จำแนกตามลักษณะปัญหาของ
นักเรียน

ลักษณะปัญหา	แก้ไขช่วยเหลือ ได้แล้ว (คน)	อยู่ในระหว่างการแก้ไข ช่วยเหลือ(คน)	ส่งต่อ.....คน	หมายเหตุ
ด้านการเรียน				
ด้านสุขภาพร่างกาย				
ด้านสุขภาพจิต				
ด้านพฤติกรรม				
ด้านเศรษฐกิจ				
ด้านความคุ้มครองนักเรียน				
ด้านเพศ				
ด้านสารเสพติด				
อื่นๆโปรดระบุ				

แบบรายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ของเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

ชื่อส่วนราชการ/โรงเรียน.....
 ประจำเดือน ลงวันที่ 5 สิงหาคม 25.....

หน่วยงาน	จำนวน สถานศึกษา ในสังกัด	จำนวนนักเรียน นร./ นศ.กลุ่มเสี่ยง			พฤติการณ์เสี่ยง (คน)										รวม	หมายเหตุ
		ชาย	หญิง	รวม	สุว	บุตรี	สุว+ บุตรี	ยาบ้า	กัญชา+ ยาบ้า	กัญชา	ทะเลาะ วิวาท	เที่ยว กลางคืน	ขาด เรียน	อื่นๆ ระบุ.....		
สพป.เพชรบูรณ์ เขต 1	131															

หมายเหตุ 1. ส่งแบบรายงานทุกวันที่ 5 ของเดือน

2. ชื่อย่ออื่นๆ ...ให้ระบุตัวว่าพฤติการณ์เสี่ยงคืออะไร เช่น โจร 1 คน และสามารถเพิ่มได้ตามพฤติกรรมการเสี่ยงนอกเหนือจากที่กำหนด

ลงชื่อ ผู้รายงาน

(.....)

ตำแหน่ง

วันที่ เดือน 25.....